Zero Waste Lab 40-45

Van Afval naar Grondstoffen

*Onderstaande voorstel is in december ingediend bij Circulaire middelen, ruimte en duurzaamheid. Begin 2022 zijn er een aantal onderzoekvragen aan toegevoegd op basis van de ontwikkelingen van afgelopen maanden *lijst incompleet.*

- **Interne borging.** Wie is opdrachtgever en nemer van de 125k middelen voor Zero Waste Lab en Zero Mica en hoe zorgen we dat dit zo effectief besteed kan worden voor eind december 2022.
- Wat is de rol en verantwoordelijkheid van Afval en grondstoffen, stadsdeel, marktbureau, schoon, marktkooplui bij het Zero Waste Lab?
- Wie is eigenaar van het ZWL incl containers?
- **Inspiratie.** Wat kunnen we leren van de Afrikaandermarkt in Rotterdam, field trip in de middag van 18 mei. Wie bereidt dit voor? http://www.nrc.nl/nieuws/2022/02/03/de-afrikaandermarkt-als-aanjager-van-circulair-grondstoffengebruik-a4084008 /
- **Dit jaar verkennen.** Hoe komen we tot een sluitende maatschappelijke business case zodat er het meeste waarde kan worden gehaald uit de afvalstromen GFT, papier, rest, pallets, plastic kratjes. Hoe organiseren we dit met partners als Renewi etc. Hoe vloeit de geproduceerde waarde terug naar de marktondernemers en gemeente.
- Wat doet het met de business case als BIZ ook op het afvaleiland wordt aangesloten?
- Welke partners willen we dit jaar nog betrekken?
- Wat zijn mogelijkheden voor een cooperatie Zero Waste Lab, eigenaarschap bij de buurt en bij de ondernemers?
- **Quick wins.** Hoe organiseren we de houten pallets? Op korte termijn: het kost 10.000 om de pallets weer terug te brengen naar het food center. Dit is echter een tijdelijke oplossing
- Hoe zorgen we dat de prikcapaciteit om de markt heen op hetzelfde niveau blijft zodat we bewoners niet gaan klagen
- **Ruimte voor innovatie.** Welke ruimte is er voor innovatie bij de diensten? Voor lange termijn> is het mogelijk innovatieruimte in de vorm van 1 fte toe te voegen aan afdeling bedrijfsafval?

Naam aanvraag:

Zero Waste Lab Plein 40-45

Naam

5.1, 2, e5.1, 2

5.1, 2, e

5.1, 2, e Contactpersoon: 5.1, 2, e

5.1, 2, e

5.1, 2, e @amsterdam.nl

Stadsdeel Nieuw West

Directie

Stadsdeel Nieuw West

Aan te vragen bedrag: 240.000

euro Doelstelling:

- **Doorontwikkeling en opschalen Zero Waste Lab Plein 40-45**

Aanleiding
Begin 2019 is in een voordracht door het Marktbureau aan het DB van stadsdeel Nieuw west besloten om de markt op Plein 40-45 te ontdoen van zijn zelfreinigend karakter. Hiertoe is besloten omdat het marktafval veelal op het Plein bleef liggen na een marktdag of verdween in de particuliere afvalcontainers.
Afval en Grondstoffen is vanaf dat moment namens het Marktbureau belast met het afvoeren van het marktafval. Voor de verzameling van het afval is het Joop van Weezelhof (laad en los plek winkelcentrum Plein 40-45 en nabij markt) aangewezen.

Het ontstaan van het Zero Waste Lab
Marktkooplieden hebben in die periode aangegeven graag te willen experimenteren met een reeds op de markt bestaand kleinschalig afvalscheiding en recycle-initiatief. Dit idee is gedoopt tot het Zero Waste Lab en functioneert nu als het afvalscheidingsstatiion van de markt. In 2019 is hiervoor een aanvraag ter financiering ingediend bij de buurtbudgetten. De toegekende gelden (€90.000) zijn vanaf eind 2020 ingezet voor de inrichting van een nieuw afvaleiland en de organisatie van een deel van de logistiek. Per 15 januari 2021 is het Zero Waste Lab in testfase gestart. Inmiddels functioneert het afvaleiland volledig. De afstemming over het functioneren en organiseren van het ZWL vindt plaats tussen het Marktbureau, Omgevingsmanager Plein 40-45, Afval & Grondstoffen, EZ en de initiatiefnemers van het ZWL (twee marktkooplieden).

Resultaten van Zero Waste Lab (ZWL)
Met het inrichten van het Zero Waste Lab zijn een aantal praktische resultaten bereikt

1. Het marktafval wordt voor ca 80% gescheiden en heeft momenteel een circulaire bestemming. Het GF afval wordt in kliko's ingezameld en gaat 'schoon' naar de biovergister. Met schoon wordt bedoeld dat er tot op heden heel nauwkeurig gescheiden wordt. Er zit alleen GF afval in die stroom, dus geen plastic of karton. Na het biovergisten blijft compost over.
2. De overige afvalstromen, karton, plastic kratjes en pallets worden ook apart ingezameld en gaan respectievelijk naar de papierverwerker en terug naar het Foodcenter.
3. De eerste vier maanden van het functioneren van het ZWL zijn de afvalstromen gewogen/ geteld. Om de drie maanden vindt er een twee weken durende dagelijkse telling plaats van de afvalsstromen.

Herinrichting afvaleiland	december 2020	
Opzetten infrastructuur afval van markt naar ZWL	januari 2021	
Scheiden karton, plastic kratjes, pallets en AGF	februari 2021	
Volledig functionerend ZWL waarbij alle bovengenoemde afvalstromen een circulaire oplossing hebben. Pallets en plastic kratjes terug naar Foodcenter, karton naar papierverwerker en AGF naar biovergister voor biogas en compost	maart 2021	
Afvalscheiding		
Bijna al het afval van de markt wordt duurzaam en circulair verwerkt	80%	
Gewicht/ Hoeveelheid (gemiddeld)	Per week	Per jaar
AGF	6.000 kg	312.000 kg
Karton	3.250 kg	169.000 kg
Plastic kratjes	1.500 stuks	78.000 stuks
Pallets	50 stuks	2600 stuks

Activiteiten:

Doorontwikkeling Zero Waste Lab Plein 40-45

Aansluiten horeca en overige verswinkels rondom Plein 40-45 op het ZWL
Het Zero Waste Lab functioneert goed en gaat de volgende fase in. Begin november 2021 is een hekwerk geplaatst en is het ZWL een afgesloten ruimte geworden. Hierdoor wordt het toezicht, logistiek en beheer van het ZWL versterkt.
De horecaondernemers aan de Slotermeerlaan, georganiseerd in de BIZ Slotermeerlaan/ Burgemeester de Vluchtlaan willen hun afval collectief gaan organiseren en zien het ZWL als een ideaal hub om hun afval te collecteren. De kennis en expertise opgebouwd met de implementatie van het ZWL komt nu goed van pas om overige ondernemers aan te sluiten.
In september 2021 is een onderzoek gestart door de HvA naar de mogelijkheid om andere winkeliers (vers zaken) en horecaondernemers in de directe omgeving aan te sluiten op het Zero Waste Lab ten einde minder verkeerstromen in het gebied te realiseren en meer circulaire reststromen te genereren. Daar liggen technische (verrekening) en logistieke (Last Mile) uitdagingen. Afvalverwerker Renewi heeft aangegeven kennis, expertise en middelen te willen inzetten voor de doorontwikkeling van het ZWL.
In samenwerking met Lectoraat City Logistics van de HvA zal onderzoek gedaan worden naar de realisatie van een fijnmazig afvalinzameling systeem voor het gehele gebied en zal onderzocht worden in hoeverre afvalafvoer via het water (aan Plein 40-45) tot een reële mogelijkheid hoort.

Projectleiding: 24 uur per week: €130.000
Voor 2022 zal een projectleider nodig zijn die de verdere uitrol van het ZWL organiseert. De projectleider zal optreden als regisseur voor het aan laten haken van de verschillende stakeholders, waaronder de BIZ ondernemers, afvalverwerkers en de verschillende organisatieonderrdelen van de gemeente Amsterdam (Marktbureau, Reiniging, Afval en grondstoffen, gebiedsteam - Stadsdeel)

Onderzoek naar realiseren lokale vergister op het Zero Waste Lab in samenwerking met Cascoland
Cascoland heeft veel kennis en ervaring met het lokaal upcyclen en verwerken van voedselstromen. In de van Deyselbuurt en voorheen in de Kolenkit en Wildeman buurt heeft Cascoland een lokale biovergister ingezet om (kleinschalige) voedselreststromen te verwerken. In het najaar van 2021 zijn er verkennende gesprekken gevoerd over het realiseren van een biovergister op het ZWL. Randvoorwaarde was dat de ruimte afgesloten moest zijn. Dat is per begin november gerealiseerd. Er zijn nieuwe innovaties die allerlei toepassingen kennen voor het lokaal verwerken van grote hoeveelheden organisch afval. Deze innovaties zullen getoetst worden en bij haalbaarheid lokaal geïmplementeerd worden. In 2022 wordt hier onderzoek naar gedaan. Bij haalbaarheid zal implementatie in 2023 gerealiseerd worden. Financiering zal dan in 2022 aangevraagd moeten worden.
Onderzoek Cascoland: €25.000

Vergroten bewustwording ondernemers en bezoekers
Er zal blijvend geinvesteerd moeten worden in bewustwording en informeren van ondernemers en bezoekers van de markt over de noodzaak van scheiden, circulair verwerken van reststromen en de effecten van het gebruik van plastic verpakkingen. Voor

de horeca geldt dat instructies moeten worden opgesteld over het scheiden van organisch afval. Voor marktkooplieden geldt dat zij blijvend hun huidige inzet op afvalscheiding moeten plegen. Nieuwe prikkels en positieve programmering rondom het thema afval en afvalverwerking zal onderdeel blijven van de aanpak. Vier keer per jaar zal daar via toegepaste programmering aandacht voor worden gevraagd.
Een deel van deze programmering zal een voortzetting zijn van de activiteiten die binnen het Zero Mica project opgezet zijn.

Onderzoeksvragen:

1. Welke interventies zijn succesvol en leiden tot gedragsverandering bij bezoekers en ondernemers? Hoe kunnen we deze interventies implementeren of uitbouwen?
2. Wie is trekker van Zero Mica in 2022/ 2023? Waar wordt het geborgd? Rol van stadsdeel, marktbureau, afval en grondstoffen, Schoon en bewoners. Wie is opdrachtgever?
3. Hoe zorgen we dat de marktmeesters goed op de hoogte zijn van de regels omtrent schoon en actief acteren?
4. Hoe wordt er gestuurd op kwaliteit?
5. Hoe wordt er gemeten en gemonitord en hoe nemen we de beleving van bewoners mee?

Campagnes en programmering: €55.000

Impactmeting Zero Waste Lab
Meten is weten. De impact die het ZWL heeft zal continu gemeten worden. Het door HvA studenten ontwikkeld meetinstrument voor het AGF zal verder doorintwikkeld moeten worden voor de overige reststromen.
Doorontwikkeling meetsystematiek: €10.000

Logistiek en techniek.
Meerdere ondernemers aansluiten op het ZWL vereist een logistiek systeem dat duurzaam, efficient en niet overlastgevend is voor de toch al drukke omgeving. De grootste winst die behaald wordt is de drastische afname van de afvalverkeersbewegingen door grote en zware afvalwagens. Electrische Last Mile oplossingen zullen hiervoor aangeschaft moeten worden.
Investering in logistiek en techniek: €40.000 (cofinanciering BIZ €10.000/ marktkooplieden €10.000)

Draagt bij aan CE-doelstellingen:

- Een efficiëntere economie: doordat grondstoffen en producten zoveel mogelijk lokaal worden herwonnen, ontstaat er een nieuwe bedrijvigheid met minder verspilling. Dit levert nieuwe werkgelegenheid op in diverse sectoren, zoals in de reparatie- en verwerkingsbranche.
- Een weerbare samenleving: doordat we minder afhankelijk zijn van bijvoorbeeld geïmporteerde grondstoffen zoals fosfaat voor ons voedsel en zeldzame metalen voor onze elektronica, zijn we zelfredzamer en daardoor beter beschermd tegen invloeden die de import van grondstoffen en materialen negatief kunnen beïnvloeden.
- Een gezondere wereld: door verminderde uitstoot van giftige stoffen tijdens productie, gebruik en afdanking neemt schade aan de natuur en de gezondheid af.

Voedsel & organische reststromen
Het Zero Waste Lab draagt bij aan de ambities Voedsel en organische reststromen zoals benoemd

in de aanpak Strategie Amsterdam Circulair 2020-2025.

- We gaan de strijd aan met voedselverspilling niet alleen bij huishoudens, maar ook in de horeca. Ook kunnen organische reststromen vaak hergebruikt worden.
- We willen vóór 2023 komen tot een betere inzameling en verwerking van organische reststromen van bewoners, bezoekers en bedrijven. Keuken- en tuinafval wordt gescheiden ingezameld en verwerkt.

- In de keten Voedsel en organsiche resstromen kan ruimtelijke ordeing een rol spelen, bijvorrbeeld om fysieke plekken te creëren voor verzameling, hergebruik.
- We willen ten slotte voor de hoogwaardige verwerking van organsiche resstromen een goede infrastructuur opzetten.

Borging na implementatie:
Het opzetten van het Zero Waste Lab is alleen gelukt door het partnerschap van verschillende stakeholders. Er is zowel binnen als buiten de gemeente brede draagvlak voor het ZWL. De marktkooplieden hebben hun werkwijze aangepast en mankracht bechikbaar gesteld die zich enkel en alleen bezighouden met afvalinzameling. De interne logistiek is dus goed geborgd. De aanwezigheid van een marktconcierge is noodzakelijk voor het in goede banen leiden van de afvalstromen en het beheren van het ZWL. De huidige marktconcierge is vanuit de bijstand direct ingestroomd bij het Startpunt van stadsdeel NW en gedetacheerd op het project ZWL. Na twee jaar is hem een vast dienstverband aangeboden door het Marktbureau. Dit maakt het ZWL ook een plek waar baancreatie gerealiseerd wordt. Door het dienstverband bij het Marktbureau is de functie van marktconcierge ook geborgd. Een tweede marktconcierge die voorheen een grote afstand tot de arbeidsmarkt had, is recentelijk toegevoegd aan het ZWL.

Het aansluiten van de horeca op Plein 40-45 versterkt de organisatiekracht van het ZWL omdat deze ondernemers kapitaalkrachtiger zijn dan de marktkooplieden en bereid zijn mee te investeren in logistiek en communicatie.
Verder zijn alle belanghebbende organsiatiedonderdelen van de gemeente Amsterdam goed aangehaakt bij het ZWL, Marktbureau, Afval en Grondstoffen en Reiniging.
Voor het opzetten van het ZWL is een blauwdruk ontwikkeld die, los van lokale nuances, op meerdere plekken ingezet kan worden. De lessons learned kunnen gebruikt worden bij de uitrol van het ZWL op andere plekken in de stad.
De borging van de kennis zal georganiseerd moeten worden en beschikbaar zijn voor andere directies/ stadsdelen.

Output / impact
- Goed functionerend Zero Waste Lab en optimalisatie afvalscheiding en circulaire verwerking.
- Aansluiten horeca ondernemers en overige verszaken op het ZWL.
- Convenant tussen marktkooplieden, BIZ, Afval en Grondstoffen en een afvalverwerker.
- Sterkere bewustwording van ondernemers inzake afvalscheiding en circulaire verwerking.
- Meer werkplekken creëren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Andere financieringsbronnen
Co-financiering logistiek door
marktkooplieden en BIZ. Bijdrage
afvalverwerker in kennis en middelen.
Extra inzet door Marktbureau

Partners:

Marktkooplieden Plein 40-45:
Initiatiefnemers en trekkers van het ZWL Plein 40-45.

5.1, 2, e (inhuur gemeente Amsterdam):
Als 5.1, 2, e Plein 40-45 mede initiator en projectleider van het ZWL Plein 40-45.

5.1, 2, e
5.1, 2, e

Pakhuis de Zwijger:
Vanaf aanvang van het Zero Waste Lab Plein 40-45 betrokken bij de ontwikkeling. Met haar dochterorganisaties New Metropolis Nieuw West en Zuid Oost worden nieuwe ontwikkelingen in deze gebieden aangejaagd en geagendeerd.

Renewi:
Levert kennis, ervaring en netwerk voor de doorontwikkeling van het ZWL. Renewi legt momenteel de laatste hand aan een vergistingsinstallatie in Westpoort en is lokaal op zoek naar georganiseerde initiatieven waarbij organisch afval gescheiden is en verwerkt moet worden.

Cascoland:
Meerdere projecten geïnitieerd op de markt Plein 40-45 om bewustwording rondom voedselverspilling te agenderen. Met Cascoland wordt momenteel nagedacht over de mogelijkheden om een vergistingsinstallatie te realiseren op het Zero Waste Lab. Hiervoor zal een goed onderzoek gedaan moeten worden.

Hogeschool van Amsterdam:
De HvA doet al vier jaar actieonderzoek op Plein 40-45, vi 5.1, 2, e .1, 2, e Ook voeren elk halfjaar 24 studenten van de opleidingen Urban Management en Bestuurskunde allerlei onderzoeken uit op en rondom Plein 40-45 over afval en democratisering gerelateerde vraagstukken.

Vrije Universiteit Amsterdam:
Studenten circulaire economie voeren al twee jaar in verschillende samenstellingen circulaire afval gerelateerde onderzoeken uit.

De BIZ Slotermeerlaan/ Burgemeester de Vluchtlaan:
De BIZ heeft zijn commitment uitgesproken om afvalstromen van de horeca en vers zaken collectief te gaan organiseren en de mogelijkheid te laten onderzoek deze afvalstromen aan te sluiten op het ZWL.

Winkelcentrum Plein 40-45:
De kleine retailers willen naar een collectief afvalsysteem en willen graag gebruik gaan maken van de faciliteiten van het ZWL

Partners gemeente Amsterdam:
Gebiedsmanagement stadsdeel Nieuw West, Afval en Grondstoffen, Marktbureau, Grond en Ontwikkeling, Economische zaken, Reiniging. Al deze organisatieonderdelen van de gemeente zijn betrokken geweest of zijn nog steeds betrokken bij de totstandkoming van het ZWL.